

TTK'DA ÇALIŞAN MADEN MÜHENDİSLERİYLE YAPILAN BİR ANKETİN SONUÇLARI

RESULTS OF A SURVEY CARRIED OUT WITH THE MINING ENGINEERS EMPLOYED AT TTK

Kemal S. MİLETLİ, *Zonguldak Karealmas Üniversitesi, Müh. Fak., 67100 Zonguldak*
Hasan GERÇEK, *Zonguldak Karealmas Üniversitesi, Müh. Fak., 67100 Zonguldak*

ÖZET

Bu bildiride, Türkiye Taşkömürü Kurumu'nda (TTK) çalışan maden mühendisleriyle yapılan bir anketin başlıca sonuçları özetlenmektedir. Öncelikle, böyle bir çalışmanın yapılmasına yol açan düşünceler ve çalışmada izlenen yaklaşım sunulmaktadır. Sonra, mühendislere yöneltilen uç grup soru hakkında bazı bilgiler verilmekte ve alınan yanıtlar değerlendirilmektedir. Son olarak da, çalışmadan elde edilen sonuçlar tartışılmakta ve TTK'da çalışan tipik bir maden mühendisinin profili çıkartılmaktadır.

ABSTRACT

In this paper, primary results of a survey, carried out with the mining engineers employed at the Turkish Hardcoal Enterprises (TTK), are summarized. Firstly, the considerations for making such a survey and the approach followed in the study are presented. Then, some information is given on three groups of questions forwarded to the engineers, and their responses are evaluated. Finally, the conclusions reached in the study are discussed and a typical mining engineer employed at TTK is profiled.

1. GİRİŞ

Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun (TTK) ülkemizin madencilik kültürüne katkılarının çok önemli olduğu yadsınamaz. Bugüne kadar, gerek TTK bünyesinde gerekse Kurumun dışında, TTK ile ilgili bir çok çalışma ve araştırma yapılmış ve yapılmaktadır. Yakın gelecekte de bu çalışmaların süreceği beklenmektedir. Çalışmaların bazıları mevcut durumu değerlendirmek ve irdelemek amacıyla yapılırken, bir kısmı da sorunları azaltmak veya ortadan kaldırmak ve iyileştirmeler sağlamak amacıyla yapılmaktadır.

Deneyimler göstermiştir ki, "nerede olduğumuzu tam olarak bilmeden, nereye gideceğimizi araştırmak" pek de öyle yararlı olmamaktadır. Ayrıca, mevcut durumla ilgili değerlendirmeleri daha anlamlı kılabilmek için, insan unsurunun da göz önünde bulundurulması gerekir. Maden mühendisleri, Kurum'da çalışanlar arasında, gerek sayıca gerekse de etkinlik açısından en önde gelen gruplardan biridir. Bu çerçevede, maden mühendislerinin yakından tanınmasına yardımcı olacak çalışmaların, durum değerlendirmelerinde yararlı olacağı kuşkusuzdur. Bu amaçla, TTK'da çalışan maden mühendislerinin

- tipik özelliklerini,
- eğitim ve meslekî konulardaki görüş ve beklentilerini,
- yaptıkları işler, çalışma ortamları ve koşullarıyla ilgili neler düşündüklerini,
- Kurum'daki mevcut sorunları nasıl algıladıklarını ve
- belirli konulardaki görüşlerini

belirlemek ve eğilimlerini saptayabilmek için bir anket yapılması kararlaştırılmıştır.

Bu bildiri, Miletli (2001) tarafından yapılan bir çalışmanın bulgularını özetlemektedir. Öncelikle, anketin oluşturulması ve yapılması hakkında bilgiler verilmiştir. Sonra, ankete katılan maden mühendislerince verilen yanıtların dağılımları sunulmuştur. Daha sonra da, elde edilen sonuçlarla ilgili bazı değerlendirmeler yapılarak, TTK'da çalışan tipik bir maden mühendisinin profili ortaya konmuştur.

2. ANKETİN OLUŞTURULMASI VE YAPILMASI

Katılımcı mühendislere üç grup soru sorulmuştur. Bunlar aşağıda sıralanmıştır.

- Kişisel Sorular (13 adet)
- Eğitim ve Meslekî Sorular (10 adet)
- TTK ve Çalışma Koşulları ile ilgili Sorular (11 adet)

Değerlendirmede kolaylık sağlaması amacıyla anket o şekilde düzenlenmiştir ki, soruların karşılıkları seçenekler arasından işaretleme (seçme / sıralama) veya kısaca (birkaç sözcükle) yanıtlama şeklinde verilebilmektedir. Pratiklik açısından da tüm soruların A4 boyutlu bir kağıdın iki yüzüne sığması sağlanmıştır. Soruların belirlenmesinde, TTK'yı iyi bilen, maden mühendisi kökenli öğretim üyelerinden ve TTK'da çalışmakta olan maden mühendislerinden de görüşler alınmıştır. Hazırlanan anketin bir örneği Şekil 1 ve 2'de verilmiştir.

TTK'DA ÇALIŞAN MADEN MÜHENDİSLERİ İÇİN ANKET SORULARI

A. KİŞİSEL SORULAR

1. Yaşınız? • < 25 a 26-35 a 36-45 a 46-55 a > 56
2. Cinsiyetiniz⁹ • Bay D Bayan
3. Medeni haliniz? D Bekar D Evli D Dul çocuk sayısı.....
4. Ailenizde başka çalışan var mı?n Hayır D Evet sayısı.....
5. Oturduğunuz ev sizin mi? G Evet D Hayır: D Kira D Lojman • Diğer
6. Aşağıdaki lardan hangisine sahipsiniz?
D Araba D Yazlık • Hayat Sigortası a Bilgisayar
Ek Gelir- a Gayrimenkul D İşyeri a Diğer
7. Aşağıdakilerden hangisine yeteri kadar vakit ayırabiliyorsunuz?
o Aile a Sosyal etkinlikler D Kişisel uğraşlar
8. Aşağıdakilerden hangilerini okuyorsunuz?
D Günlük Gazete D Aylık/Haftalık Dergi-Mecmua D Kitap yılda adet
9. Sinema veya tiyatroya gidiyor musunuz? D Hayır D Haftada bir D Ayda bir • Daha uzun
10. Hobileriniz nelerdir? D Spor • Yazın (şiir, roman, öykü vb.) D Müzik-Resim D El becerileri
D Diğer.....
11. Yabancı dil biliyor musunuz? (Düzeyi A: iyi, B: orta, C: zayıf)
a Hayır D Evet: D İngilizce.....D Fransızca.....D Almanca..... • Diğer.....
12. Tatil veya iş amacıyla yurtdışına çıktınız mı? D Hayır D Evet
Gittiğiniz ülke(ler):.....
13. İnternet'ten mesleki veya sosyal olarak yararlanıyor musunuz? D Hayı- D Bazen D Her zaman

B: EGITIM VE MESLEKİ SORULAR

1. Üniversite sınavında maden mühendisliği tercihinizin sırası neydi?
a ilk a Önde gelen a Orta sıralar D Son sıralar D Hatırlamıyorum
2. Maden mühendisliği;
D lisans derecenizi aldığınız üniversite ve bölüm.....yılı.....
a yüksek lisans derecenizi aldığınız üniversite ve bölüm.....yılı.....
D doktora derecenizi aldığınız üniversite ve bölüm.....yılı.....
3. Başka bir yüksek öğretim kurumunu bitirdiniz mi?
a Hayır Evet: D iki yıllık meslek yüksekokulu a 4 yıllık fakülte
4. Aşağıdaki derslerin / etkinliklerin maden mühendisliği açısından önemi ve meslek hayatınızdaki rolü nedir? A: çok B: orta C: az

	Yabancı Dil	Bilişim Teknolojisi Dersleri (Bilgisayar, Programlama vb.)	Temel Bilimler Dersleri (Matematik, Fizik, Kimya)	Temel Muh. Dersleri (Statik, Dinamik, Mukavemet, Akışkanlar Mek., Termodinamik vb.)	Yer Bilimleri Dersleri (Jeoloji, Jeofizik, Mineraloji, Petrografi vb.)	Meslek Dersleri	Stajlar
Size göre önemi							
Meslek hayatınızdaki yeri							

5. Mühendislik çalışmalarınızda
- en çok kullandığınız meslek dersleri..
- en az kullandığınız meslek dersleri....

Şekil 1. Çalışmada kullanılan anket formunun ön yüzü.

6. Aşağıdaki konularda hangi derecede etkinsiniz?

	<u>Hıç Yok</u>	<u>Az</u>	<u>Orta</u>	<u>Çok</u>
Oda dergilerini takip etmek	☐	☐	☐	☐
Kongre, seminer vb. etkinliklere katılmak	☐	☐	☐	☐
Mesleki açıdan eğitim Kurumlarıyla bilgi alışverişinde bulunmak	☐	☐	☐	☐

7. Madencilik mesleğinin Türkiye'deki geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Daha kötüye gidiyor Daha iyi olacak Değişiklik görmüyorum Bilmiyorum

8. Maden mühendisliği mesleğini sürdürmenizin sebebini önem sırasına göre sıralayınız (1., 2. vb.).

Sevdiğim için..... Saygınlık için..... Geçimimi sağlamak için.....
 Zorunlu olduğum için..... Diğer.....

9. Çocuğunuza ya da yakınlarınıza maden mühendisliğini tavsiye eder misiniz?

Evet Hayır Karışmam

10. Maden mühendisi olmasaydınız ne olmayı isterdiniz?.....

C. TTK VE ÇALIŞMA KOŞULLARI İLE İLGİLİ SORULAR

1. TTK'da kaç yıldır çalışıyorsunuz?yıl

2. TTK'nun hangi biriminde çalışıyorsunuz?.....

3. Maden mühendisliğine ilk TTK'da mı başladınız?

Evet Hayır: Daha önce.....yıl devlet sektöründe
 özel sektörde
 diğer.....çalıştım.

4. Aşağıdaki konulardaki görüşleriniz (A: taraftarım, B: karşıyım, C: Fark etmez).

- TTK'nın özelleştirilmesi..... - Çalıştığımız Kurumda vardiya mühendisliği.....
- Dört vardiyalı çalışma sistemi..... - Rödovans karşılığında bazı sahaların kiralanması.....
- TTK'nın özzerleştirilmesi.....

5. Aşağıdaki uygulamalar TTK'da var mı?

	<u>Evet</u>	<u>Hayır</u>
- Mühendisleri motive eden mekanizma	☐	☐
- Hizmet içi eğitim	☐	☐

6. Size göre TTK'nın ülke ekonomisine katkısı var mı? Hayır Az Orta Çok

7. Aşağıdakiler hakkında düşünceleriniz nelerdir? (A: hayır, B: bazen, C: her zaman)

- İşyeri organizasyonunu sağlayabiliyor musunuz?.....
- Çalıştığınız ortamda kendinizi rahat hissediyor musunuz?.....
- İşyeri ile ilgili yapılacak yeniliklerde sizin fikriniz alınıyor mu?.....
- Yaptığımız işte kendinizi başarılı buluyor musunuz?.....
- Mühendislik bilginizi yaptığımız işe yansıtabiliyor musunuz?.....

8. Kurum'daki sorunların kaynağını öncelik sırasına göre sıralayınız (1., 2. vb.).

Siyasi..... İdari..... Mali..... Teknolojik..... Diğer.....

9. Aşağıdaki konular hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

	<u>Evet</u>	<u>Hayır</u>
- Kurum'da hak ettiğiniz yerde mi çalışıyorsunuz?	☐	☐
- Özel sektörde çalışmak ister misiniz?	☐	☐

10. Yaptığınız işe karşılık aldığınız ücreti yeterli buluyor musunuz?

Çok az Az Normal İyi Çok iyi

11. Çalıştığınız Kurum ile üniversitelerin maden mühendisliği bölümlerinin ilişkilerini nasıl görüyorsunuz?

Yetersiz Orta İyi

Şekil 2. Çalışmada kullanılan anket formunun arka yüzü.

Sonra, TMMOB Maden Mühendisleri Odası (MMO) Zonguldak Şubesi Yönetim Kurulu'na baş vurularak; anket formlarının TTK'da çalışan üyelere dağıtılması, üyelere doldurulması ve kapalı zarflar içinde toplanması konusunda yardım istenmiştir. Anket Ocak ve Şubat 2001 ayları içinde planlandığı şekilde yapılmıştır.

3. ANKETİN SONUÇLARI

3.1 Kişisel Sorular

Kişisel soruların ilk ikisine verilen yanıtlar, ankete katılan maden mühendisleri ile TTK'da çalışmakta olan tüm maden mühendislerinin yaş grubu ve cinsiyet dağılımları açısından çok benzer olduğunu ortaya koymaktadır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Ankete katılan ve TTK'da çalışan Maden mühendislerinin yaş grubu ve cinsiyet dağılımları.

	Maden Mühendisi	Yaş Grupları (%)					Cinsiyet (%)	
		<25	26-35	36-45	46-55	56	Bay	Bayan
Ankete Katılan	185(%53)	0	8	61	28	3	94	6
Tüm Çalışanlar	347(%100)	0	6	60	31	3	92.5	7.5

Ankete katılan mühendislerin % 94'ü evli, % 4'ü bekar ve % 2'si de dul olup, bekar olmayanların hemen hemen yarısı çocuksuz ve yaklaşık % 40'i da 1 ya da 2 çocukludur; mühendislerin yarısından fazlası (% 56'sı) ailenin yegane çalışanıdır. Oturdukları konutla ilgili soruyu 180 mühendis yanıtlamış olup bunlardan yarısından fazlası (% 55'i) lojmanda, yaklaşık dörtte biri (%24'ü) kendi evinde ve yaklaşık beşte biri (% 19'u) ise kirada oturmaktadır. Yine aynı sayıdaki mühendis tarafından yanıtlanan altıncı soruya verilen yanıtlardan; katılımcıların % 73'ü araba, % 46'sı bilgisayar, % 31'i hayat sigortası, % 19'u gayrimenkul, % 6'sı yazlık ve % 2'si de işyeri sahibidir. Yedinci soruyu yanıtlayan 174 mühendisten büyük bir çoğunluğu (% 82'si) ailesine, dörtte birden biraz fazlası sosyal etkinliklere (% 27) ve/veya kişisel uğraşlara (% 29) yeteri kadar zaman ayırabildiğini belirtmiştir.

Okuma alışkanlıklarının anlaşılması amacıyla sorulan sekizinci soruyu yanıtlayan 182 mühendisin büyük bir çoğunluğu (% 82'si) günlük gazete, yaklaşık dörtte biri de haftalık ya da aylık dergi veya mecmua okumaktadır; öte yandan, kitap okumaya zaman ayırabilen % 62'lik bir mühendis grubunun % 57'si yılda 5'ten az, % 25'i 6-10 arasında, % 10'u 10-15 arasında ve geriye kalan % 8'i de 16'dan fazla kitap okumaktadır.

Dokuzuncu soruyu yanıtlayan 183 mühendisin % 72'si sinema veya tiyatroya gidebildiğini belirtmekteyse de bunların yalnızca % 5'i bu etkinliği her hafta, % 29'u ayda bir ve geri kalan üçte ikisi de daha seyrek tekrarlayabilmektedir.

Mühendislerin 180'i hobileriyle ilgili soruyu yanıtlamıştır. Birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği yanıtlara göre; maden mühendislerinin % 50'si spor, % 19'u el becerileri, % 15'i müzik-resim ve % 13'ü yazın sanatı (şiir, roman, öykü vb) ile boş zamanlarını değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu soruyu yanıtlayanların yaklaşık dörtte biri de diğer hobileri olduğunu belirtmiştir.

Yabancı dil bilgisinin sorgulandığı on birinci soruyu yanıtlayan 185 maden mühendisinin yaklaşık dörtte üçü en az bir dil bildiğini ifade ederken, bunların da büyük bir çoğunluğu (% 70'ten fazlası) İngilizce bilmektedir. Ancak, yabancı dil bilenlerin yarısından fazlası (% 53'ü) seviyesini "zayıf," % 41'i "orta" ve % 6'sı da "iyi" olarak belirtmiştir.

On ikinci soruyu yanıtlayan 182 mühendisin % 42'si tatil ya da iş amacıyla yurtdışına çıkmıştır. En çok ziyaret edilen ülkeler sırasıyla Almanya, İngiltere, Fransa ve Japonya'dır.

Kişisel sorular grubunun sonuncusu olan "İnternet'ten meslekî veya sosyal olarak yararlanıyor musunuz?" sorusunu yanıtlayan 185 mühendisin yaklaşık üçte ikisi (% 65'i) "hayır," dörtte bir "bazen" ve yalnızca % 10'u "her zaman" şeklinde yanıt vermiştir.

3.2 Eğitim ve Meslekî Sorular

ikinci grup sorulara verilen yanıtlarla, mühendislerin eğitimleri ve meslekleriyle ilgili konulardaki düşünceleri araştırılmıştır.

Birinci soruyu yanıtlayan 185 mühendisin % 40'ı üniversite giriş sınavında maden mühendisliğini ilk veya önde gelen sıralarda tercih ettiklerini, % 52'si ise orta veya gen sıralarda tercih ettiklerini ve % 8'i de tercihlerini hatırlamadıklarını belirtmiştir.

Mühendislere mezun oldukları üniversiteyi soran ikinci soruyu yanıtlayan 182 kişinin % 59'u Hacettepe Üniversitesi'nden (çok büyük bir kısmı Zonguldak Maden Mühendisliği Bölümü'nden), % 19'u Karaelmas Üniversitesi'nden, % 13'ü İstanbul Teknik Üniversitesi'nden ve geriye kalanlar da diğer üniversitelerden mezun olduklarını belirtmiştir. Ayrıca, bu mühendislerin yalnızca onda biri lisansüstü eğitimi almıştır.

Üçüncü soruyu yanıtlayan 180 mühendisin % 23'ü aynı zamanda iki yıllık meslek yüksekokulu mezunu olup, % 4'ü de ayrıca dört yıllık başka bölümlerin mezunudur.

Bundan sonraki soruya verilen yanıtlara göre; mühendisler, maden mühendisliği açısından çok önemli olan eğitim unsurlarını sırasıyla meslek dersleri, stajlar, yabancı dil, bilişim teknolojisi dersleri, yer bilimleri dersleri, temel bilimler dersleri ve temel mühendislik dersleri olarak belirtmişlerse de meslek hayatlarındaki rolü açısından büyük çoğunluk meslek dersleri ile stajları ön plana çıkarmıştır.

Mühendislere, mühendislik çalışmaları sırasında en çok ve en az kullandıkları dersleri soran beşinci soruya verilen yanıtlar, anlamlı ve sağlıklı bir değerlendirmeye izin vermeyecek şekilde işyerinin gereksinimlerini ve faaliyetlerini yansıtmaktadır.

İşyeri dışındaki meslekî etkinliklerle ilgili sorulara verilen yanıtlar ve dağılımı Çizelge 2'de gösterilmiştir.

Çizelge 2. Bazı meslekî etkinliklerle ilgili yanıtların dağılımı.

Etkinlik	Görüş Belirten	Yanıtların Dağılımı (%)	
		Çok - Orta	Az - Hiç Yok
Oda dergilerini takip etmek	180	78	22
Kongre, seminer vb etkinliklere katılmak	178	65	35
Üniversitelerle bilgi alışverişinde bulunmak	172	44	56

Madencilik mesleğinin Türkiye'deki geleceği ile ilgili yedinci soruyu yanıtlayan 181 mühendisin % 72'si "daha kötüye gidiyor" şeklinde değerlendirme yaparken, yalnızca % 8'i "daha iyi olacak" şeklinde düşünmektedir. Geriye kalan % 18'lik kısmın "değişiklik beklemediğini" belirtirken, % 2'si de soruyu "bilmiyorum" şeklinde yanıtlamıştır.

Mühendislerin mesleği sürdürme nedenlerinin araştırıldığı sekizinci soruya verilen yanıtlar arasında "geçimimi sağlamak için" yanıtı öncelik sırasına göre başta gelmektedir.

Dokuzuncu soruyu yanıtlayan 185 mühendisin % 79 gibi büyük bir çoğunluğu, çocuklarına ya da yakınlarına maden mühendisliği mesleğini önermemektedir; % 17'lik bir grup bu seçime karışmayacağını belirtirken, yalnızca % 4'lük bir kısım mesleğini önermektedir.

Bu grubun sonuncu sorusu olan, "Maden mühendisi olmasaydınız ne olmayı isterdiniz?" sorusuna verilen yanıtlar anlamlı bir gruplandırma ve değerlendirme yapmaya izin vermeyecek derecede çeşitlilik göstermektedir. Ancak, bu soruyu yanıtlayan 142 mühendisin % 37'sinin diğer mühendislik dallarını belirtmesi göz önünde bulundurulursa, mühendislik dışındaki mesleklerin tercih edilme oranının % 60'ın üzerinde olduğu anlaşılır ki bunların arasında tıp, hukuk, ekonomi, siyasal bilimler ve öğretmenlik gibi dallar ön plana çıkmaktadır.

3.3 TTK ve Çalışma Koşulları ile İlgili Sorular

Toplam 11 adet sorudan oluşan üçüncü grup soruların değerlendirilmesi de aşağıda sunulmaktadır.

TTK'daki çalışma süreleriyle ilgili soruyu yanıtlayan 185 mühendisin % 3'ü 5 yıldan az, % 45'i 6 ile 15 yıl arasında, % 42'si 16 ile 25 yıl arasında ve geriye kalan % 10'u da 26 ve daha fazla yıllık bir kıdeme sahiptir.

Mühendislerin çalıştığı birimle ilgili soruya verilen yanıtlar çok çeşitlilik göstermektedir ve sağlıklı bir gruplandırma yapmak mümkün olamamıştır.

Bu gruptaki üçüncü soru olan "Mühendisliğe ilk TTK'da mı başladınız?" sorusunu 185 mühendis yanıtlamış ve bunlardan % 80'inin yanıtı "evet" olmuştur. Geriye kalan % 20'lik kısmın dörtte biri işe ilk defa devlet sektöründe ve dörtte üçü de özel sektörde başlamıştır; bunların büyük bir çoğunluğunun TTK'da işe başladıkları zamanki mühendislik deneyimi 5 yıl'dan fazla değildir.

Dördüncü soruyu yanıtlayan maden mühendisleri tüm konularda aynı sayıda görüş belirtmemiştir; ancak, yine de genel eğilimler anlaşılmaktadır (Çizelge 3).

Çizelge 3. Ankete katılan maden mühendislerinin bazı önemli konulardaki görüşleri.

Konu	Görüş Belirten	Yanıtların Dağılımı (%)		
		Tarafıtarım	Karşıyım	Fark etmez
TTK'nın özelleştirilmesi	148	16	78	6
Dört vardiyalı çalışma sistemi	147	57	26	17
TTK'nın özzerkleştirilmesi	152	84	11	5
Kurum'da vardiya mühendisliği	140	49	41	10
Rödovans karşılığı bazı sahaların kiralanması	141	27	62	11

Beşinci soruyu yanıtlayan 170 mühendisin hemen hepsi (% 98'i) TTK'da mühendisi motive eden bir mekanizmanın bulunmadığı görüşünde olup, büyük bir çoğunluğu da (% 78'i) hizmet içi eğitimin olmadığını belirtmiştir.

Bir sonraki soruyu yanıtlayan 181 mühendisin üçte ikisinden fazlası (% 68'i) TTK'nın ülke ekonomisine katkısını "çok" veya "orta" olarak değerlendirirken, yalnızca % 13'ü bu soruyu "hiç yok" şeklinde yanıtlamaktadır.

Bir dizi kısa soruyu içeren yedinci soruyu yanıtlayanların sayısı ve verilen yanıtların dağılımı Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4. İşyeriyle ilgili bazı sorulara verilen yanıtların dağılımı.

Soru	Yanıt Veren	Yanıtların Dağılımı (%)		
		Her Zaman	Bazen	Hayır
İşyeri organizasyonunu sağlayabiliyor musunuz?	167	49	37	14
Çalıştığınız ortamda kendinizi rahat hissediyor musunuz?	167	25	46	29
İşyeriyle ilgili yapılacak yeniliklerde fikriniz alınıyor mu?	173	13	37	50
Yaptığınız işte kendinizi başarılı buluyor musunuz?	170	42	47	11
Mühendislik bilginizi yaptığınız işe yansıtabiliyor musunuz?	170	30	54	16

Kurum'daki sorunların kaynağının sıralanmasının istendiği sekizinci soruya verilen yanıtlara göre; "siyasal" nedenler büyük bir çoğunlukça ilk sırada gösterilmiştir, "idari" nedenler ise ikinci sırada gelirken, "mali" ve "teknolojik" nedenler de (yaklaşık olarak eşit ağırlıkta) üçüncü sırada gösterilmiştir.

Dokuzuncu sorunun ilk kısmını yanıtlayan 183 mühendisin % 72'si, Kurum'da hak etmediği yerde çalıştığı kanısındadır; ikinci kısmını yanıtlayan 183 mühendisin yarısından biraz fazlası ise (% 52) özel sektörde çalışmak istemediğini belirtmektedir.

Onuncu soruyu yanıtlayan 178 mühendisin yaklaşık dörtte üçü (% 76'sı) yaptıkları işe karşılık aldıkları ücreti "az" veya "çok az" bulurken, % 16'sı "normal" ve yalnızca % 8'i "iyi" veya "çok iyi" olarak değerlendirme yapmıştır.

Bu grubun ve anketin son sorusunda, TTK ile üniversitelerin maden mühendisliği bölümleri arasındaki ilişkiler hakkındaki görüşler sorulmuştur. Soruyu yanıtlayan 182 mühendisin % 75'i bu ilişkileri "yetersiz" bulmakta, yalnızca % 3'ü ise "iyi" seviyede görmektedir.

4. SONUÇLARIN TARTIŞILMASI

Burada vurgulanması gereken önemli bir husus da anketin Ocak ve Şubat 2001 ayları arasında, yaklaşık bir buçuk yıl önce yapılmış olduğudur. Buna göre, yanıtlarda Şubat 2001 ekonomik krizinin ve neden olduğu sorunların belirgin bir etkisi yoktur.

Sorulan yanıtlayanların sayısı, genel eğilimleri belirtmeye yetecek oranda olmasına karşılık, katılımın daha fazla olması daha kesin ve daha sağlıklı değerlendirmeler yapılabilmesini sağlayacaktı. Ancak, MMO Zonguldak Şubesi aracılığıyla bile daha yüksek bir katılımın sağlanamaması düşündürücüdür.

Bazı sorulara verilen yanıtlar, ne yazık ki, anlamlı değerlendirmeler yapılmasına olanak verecek şekilde alınmamıştır. Bunda hata, yanıtlayanlardan çok, soruların soruluş şekli ya da yanıtların gruplaşmaya izin verecek şekilde yönlendirilememesi ile ilgilidir. Bu tip sorulara örnek olarak "TTK'nın hangi biriminde çalışıyorsunuz?" sorusu gösterilebilir. Aslında, bu sorunun yanıtları daha iyi bir şekilde değerlendirilebilseydi, TTK'da çalışanlar ile ankete katılanların dağılımları karşılaştırılarak, katılımcıların çalışanları ne derecede temsil ettiği daha gerçekçi bir şekilde ortaya koyulabilecekti.

Ayrıca, bazı sorular da, verilen yanıtların mühendisin çalıştığı yere bağlı olarak şekillenmesi nedeniyle, sağlıklı bir değerlendirme yapmaya izin vermeyecek şekilde anlamsız kalmıştır. Örneğin; mühendislik çalışmalarında en çok kullanılan meslek dersleri içinde, doğal olarak, yeraltı kömür madenciliğiyle ilgili olanlar ilk sıraları almaktadır. En az kullanılan dersler de, işyerinin özelliklerine göre ön plana çıkan Yerbilimleri Dersleri, Cevher Hazırlama, Açık İşletme gibi derslerdir.

Bütün bu sıkıntılara karşılık, yapılan çalışmanın yine de ilginç bazı gerçekleri ortaya koyduğu söylenebilir. Özetlenecek olursa, TTK'da çalışan tipik bir maden mühendisinin profili şu şekilde çıkartılabilir:

- Mühendisimiz; erkek, 36-45 yaşlarında, evli ve az çocuklu, lojmanda oturuyor, arabası var, ailesine zaman ayırabiliyor, günlük gazete ve kitap okuyor, seyrek de olsa sinema ve tiyatroya gidiyor, boş zamanlarında sporla uğraşıyor, zayıf seviyede İngilizce biliyor, yurtdışı deneyimi pek yok ve İnternet'ten yararlanmıyor.
- Maden mühendisimizin mesleğini pek de isteyerek seçtiğini söyleyemiyoruz; ancak, onun Zonguldak Maden Mühendisliği Bölümü mezunu olduğu ortada; geçimim sağlamak için sürdürdüğü madencilik mesleğinin daha kötüye gittiğine inanıyor ve yakınlarına da bu mesleği seçmeyi önermiyor; zaten kendisi de maden mühendisi

olmasaydı mühendislik dışında bir mesleği seçebileceğini belirtiyor; meslek dersleri, stajlar ve yabancı dilin öneminin bilincinde; TTK'da çalışması nedeniyle, mühendislik çalışmalarında en çok yararlandığı dersler yeraltı kömür madenciliğiyle ilintili olanlar; MMO dergilerini takip ediyor ve bilimsel toplantılara, her zaman olmasa bile, katılıyor.

- Tipik mühendisimiz, mesleğe ilk defa TTK'da başlamış ve uzunca bir süredir burada çalışıyor. Kurum'da kendisini motive eden bir mekanizmanın ve hizmet içi eğitimin olmamasından şikayetçi. Ayrıca, hak ettiği yerde çalışmadığına ve yeterli ücret alamadığına inanıyor. TTK'nın özelleştirilmesine karşı olmakla birlikte özertleştirilmesine olumlu bakıyor. Dört vardiyalı çalışma sistemi için olumlu düşünmekle birlikte, vardiya mühendisliği konusunda biraz kararsız. Ancak, bazı sahaların rödovans karşılığında kiraya verilmesine karşı çıkmaktadır. Genel olarak; yaptığı işte kendini başarılı buluyor, çalıştığı ortamda kendisini rahatsız hissetmiyor, işyeri organizasyonunu sağlayabildiğini ve bilgisini işine yansıtabildiğini ama işyerindeki yeniliklerle ilgili fikrinin pek alınmadığını düşünüyor. Kurum'daki sorunların kaynağını öncelikle siyasî ve idarî buluyor, malî ve teknolojik sorunların daha sonra geldiğine inanıyor. TTK'nın üniversiteler ile olan ilişkilerini yetersiz buluyor.

5. SONUÇ

Bıldinde, TTK'da çalışan maden mühendisleriyle yaklaşık bir buçuk yıl önce yapılan bir anketin sonuçları özetlenmiştir. Maddî hiç bir destek alınmadan yapılan bu ankete katılım beklendiği kadar yüksek olmamasına rağmen, Kurum'da çalışan tipik bir maden mühendisinin yaklaşık bir profilini çıkartmak mümkün olmuştur. Profilin daha kesin hatlarla ortaya çıkartılabilmesi, mühendislerin daha farklı konulardaki düşünce ve eğilimlerin belirlenebilmesi için benzer çalışmaların, TTK'nın da malî katkısıyla, bağımsız kuruluşlara yaptırılmasında yarar vardır.

KATKI BİLDİRME

Yazarlar bu çalışmanın yapılışı sırasındaki katkılarından dolayı TMMOB Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi Yönetimi'ne, TTK Genel Müdürlüğü'ne ve ankete katılan Maden Mühendislerine teşekkürü bir borç bilir

KAYNAKLAR

Miletli, K. S. (2001) *TTK'da Çalışan Maden Mühendisleri ile ilgili istatistiksel Bir Çalışma*, Diploma Çalışması (yayımlanmamış), ZKÜ Mühendislik Fakültesi, Maden Mühendisliği Bölümü, Zonguldak, 68 s.